

Maartenskerkgemeente

Preek 20 juni 2021

*'Gezegend de zachtmoedigen,
zij zullen de aarde beërven'*

Genesis 13, 2 -13 en Lukas 15, 14-23

Teun Kruijswijk Jansen

Toen ik eens dit schilderij van Vincent van Gogh zag raakte het me meteen. Het heet 'eerste stappen': er zit zo'n overgave en vertrouwen in, dat je het meteen voor je ziet en van binnen voelt. (En dan niet alleen omdat het vandaag 'vaderdag' is..).

Voor mij drukt deze afbeelding de zachtmoedigheid uit: zonder reserve openstaan voor het kind, en grenzeloos vertrouwen om ontvangen te worden door de vader.

Toen Van Gogh dit schilderde was het januari 1890. Hij was al enige tijd opgenomen in het psychiatrische ziekenhuis van Saint-Remy.

Opgesloten als hij was schilderde hij naar voorbeelden van andere kunstenaars die hij kreeg, zoals ook dit schilderij. Mogelijk geïnspireerd op een afbeelding van 'de heilige familie'.

Hij heeft zijn hele leven door getuigd dat hij diep getroffen was door het kleine kind.

Hij schreef in een brief:

'Als iemand behoefte heeft aan iets groots, iets oneindigs en iets dat hem bewust kan maken van Gods aanwezigheid, dan hoeft hij niet ver te gaan om dat te vinden.

Ik denk dat ik iets diepers, iets oneindigers, iets meer eeuwigs dan de oceaan zie in de ogen van de kleine baby, bijvoorbeeld als het in de ochtend ontwaakt en kraait en lacht, omdat het de zon in zijn wieg ziet schijnen.- . Een licht in de duisternis, een ster in de donkere kerstnacht.

Kleine kinderen worden groot. We weten dat van onszelf en we weten dat van de kinderen om ons heen, die we op zien groeien.

Een populair gezegde luidt: *'kleine kinderen kleine zorgen, grote kinderen grote zorgen'*.

En het moeilijkste is misschien dan wel dat de zachtmoedigheid, het vertrouwen en de overgave verdwijnen kan. Je herkent elkaar niet meer!

In de geschiedenis van Abraham met Lot gebeurt dat bijvoorbeeld.

Abraham heeft zijn neef, op diens verzoek, mee genomen op zijn reis naar het beloofde land. Maar nu ze er zijn gaat het spannen.

Het gaat ze goed: de kudden groeien, de herders gaan bakkeleien over de weidegrond, het moet tot een splitsing en scheiding komen.

Lot mag kiezen, en hij laat daar geen gras over groeien: hij kiest meteen het deel met het meeste water, de meeste welvaart.

De stad Sodom ligt in dat gebied. Maar Lot beseft nog niet wat dat betekent. Dat het kwaad met de welvaart mee gaat groeien. Als een *verloren zoon* gaat hij voor het beste deel.

En zowel van Abraham als van de goede Vader in de gelijkenis van Mattheus wordt nu iets gevraagd waar in Psalm 37 (vers 11) over gezongen wordt: *wie nederig/zachtmoedig, zijn, zullen het land bezitten en gelukkig leven in overvloed.*

Van Abraham wordt gezegd dat hij *Kabod* is: dat betekent rijk, en tegelijk 'zwaar aan gewicht': met andere woorden rijkdom brengt verantwoordelijkheidsbesef met zich mee.

Dat de verhoudingen in proportie blijven, en je 'inclusief' blijft leven met wie het minder getroffen hebben.

Hier ligt ook een lijn naar onze wereld toe, zeker op de 'wereldvluchtelingendag' van vandaag. Zoveel rijkdom, zoveel onwil en verharding om eens echt voorbij de mooie woorden te gaan en er daden van te maken!

De 'zaligsprekingen' zijn 8 levenslessen over het hoogste geluk.

De *zachtmoedigheid*: dat zijn de zachte krachten die het wat God betreft winnen in deze wereld.

In onze wereld zijn het de overheden en supermachten die zich zo groot maken als ze kunnen. Verdeel en heers. Democratie lijkt steeds meer ingeruild te worden voor autocratie.

Maar ook in kleiner verband is het toch vaak het ego dat leidend is. Het ego dat er in feite altijd op uit is om de hele wereld te winnen, met wat voor middelen dan ook. Voor het ego is machtsdenken en hardvochtigheid een deugd en het recht van de sterkste een vanzelfsprekendheid.

Met als gevolg dat heel veel mensen zich door woede, jaloezie, vergeldingsdrang en rancune laten leiden.

Machteloze woede die bijvoorbeeld in frustratie los gelaten wordt op ambulancepersoneel, brandweer of politie, zoals deze week op de stranden gebeurde.

Kansloze jongeren komen in een spiraal van criminaliteit en geweld terecht met alle vreselijke gevolgen van dien.

Maar zit het ook niet in onszelf? Dat te grote 'ego', dat soms heel subtiel, zijn weg zoekt om ons eigen koninkrijkje uit te breiden.

Onze verborgen woede en rancune, die olie op het vuur kan gooien en de zaak alleen maar erger maakt?

De levenslessen van Jezus nodigen ons hartelijk maar dringend uit onszelf daarop te onderzoeken.

Jezus opent met zijn levenslessen een andere wereld voor ons.

een wereld die er in veel opzichten nog niet is, maar waar je al wel binnen kunt gaan, om te beginnen in geloof en vertrouwen.

In die wereld is het mogelijk om *zachtmoedig* te worden, zegt Jezus.

Een wereld waarin we ons oefenen in zachtheid, vertrouwen.

In aanvaarding en gelatenheid, in vriendelijkheid, in stilheid en in verwachting dat geloof, hoop en liefde werkelijkheid wordt.

Het voelt vreemd aan: zijn het niet degenen die de wereld veroveren die gelukkig worden?

Diegenen die met kracht en geweld het leven naar hun hand proberen te zetten?

Nee, zegt Jezus, het hoogste geluk is voor hen die zachtmoedig zijn. Want zij zijn het die, uiteindelijk, in Gods toekomst, de nieuwe aarde zullen beëerven.

Beërven, zegt Jezus. Als een erfenis krijgen. Dat is de weg van Gods Koninkrijk. Zijn nieuwe wereld wordt niet door mensen veroverd, verworven of gekocht.

Gods nieuwe wereld is een erfenis voor Gods kinderen.

Zo gaat dat met een erfenis: je krijgt hem omdat je kind bent. Je hoeft er niets voor te doen; je *kunt* er zelfs niets voor doen, je krijgt hem omdat je kind bent, een geboorterecht.

Zachtmoedigheid is geen voorwaarde of prestatie om via de weg van het geloof alsnog de wereld te winnen. Het is een karaktereigenschap van mensen die zich een kind van God weten.

En als je wordt wie je ten diepste bent - een kind van God - dan ga je ook op je Vader lijken. Die Vader is de zachtmoedigheid zelf. Zie naar Jezus de eerstgeboren Zoon, onze oudste broeder. Zie hoe hij getekend wordt in de Bijbel.

Zachtmoediger dan wie ook.

Dat is dus ons geluk: dat je nu al mag groeien in zachtmoedigheid en met verwachting mag uitzien naar de erfenis die ook voor jou is weggelegd: de nieuwe aarde, waarop alle tranen van de ogen afgewist zijn.

Tot slot een kostbare, kleine maar grote, gebeurtenis die een van ons bij dit thema vertelde en wil delen:

Op mijn 22ste jaar begon ik in mijn eerste baan. Het was in een z.g. "Tehuis voor werkende en studerende jongens" in Den Haag. Het tehuis had een christelijke grondslag.

Ik werd leider van een groep van 16 jongens in de leeftijd van 14 tot 17 jaar. - .

Ik ontwikkelde de gewoonte om aan tafel, de warme maaltijden met een "vrij" gebed te openen en te beëindigen met een tekst.' Boekjes maar ook gedichten, relevante dingen uit de krant én Bijbelgedeelten, liefst verhalen die konden aansluiten bij recente gebeurtenissen.

Op zekere dag las ik het begin van de Zaligsprekingen uit de Bergrede.

Naast mij zat Harry , een kwetsbare jongen die thuis grondig werd verwaarloosd, en de deur uit was gezet.

Hij was onzeker, hakkelde, werd op school veel gepest en durfde zich in onze groep nauwelijks te presenteren.

Zijn houding straalde zoiets uit als: sorry dat ik er ook ben.

Door de jongens werd stil naar die Zaligsprekingen geluisterd. Misschien wel omdat die over menselijke emoties gaan.

Direct na de laatste zin van de lezing stootte Harry mij aan en vroeg stotterend: “gaat dat bij die zachtmoedigen, treurenden, barmhartigen en zo, óók over mij?”

Aan tafel werd het stil. Iedereen lette op mij: wat zou die nou zeggen? Ik antwoordde zoiets als: ‘natuurlijk geldt dat ook voor jou, voor iedereen trouwens die zich door die woorden van Jezus aangesproken voelt!’

Iedereen keek nu weer naar Harry: wat die nou terug zou zeggen? Hij antwoordde hikkend: “nooit geweten dat ik in de Bijbel voorkom en dat die Jezus mij zelfs zálíg maakt!”

Snikkend verdween hij richting slaapzaal.

Wat een preek van die jongen!